

GÜNÜMÜZ KAZAK ŞİİRİNİN EDEBİ DÜNYASI

Akbota ABIYIR

Süleyman Demirel University, Kazak Dili ve Edebiyatı, Almaty / Kazakistan

Anahtar Kelimeler: Şiir, lirik, metaforik karakter, mitolojik düşünce, lirik karakter.

ÖZET

Ülkemiz bağımsızlığını kazandıktan sonra yaşanan içtimai, siyasi, kültürel değişimler şiire de yansıdı ve Kazak şiirini derinden etkiledi. “Bağımsızlık Sonrası” şeklinde adlandırılan dönemle birlikte ortaya çıkan yeni düşünceler ve bakış açıları, yeni bir yenilenme döneminin de başlangıcı oldu. Bu durum beraberinde Kazak edebiyatına da yeni bir bakış açısı getirdi. Siyasi, içtimai ve felsefi, manevi ve ruhi konular başta olmak üzere, dünyada cereyan eden değişimler ve toplumdaki çelişkiler 1991 yılından itibaren Kazak şiirlerinde çeşitli şekillerle görülmeye başladı. Prof. Dr. Z. Ahmetov konumuzla ilgili görüşlerini: “Kazak halk şiirlerinde tabiat ve kâinat tasviri büyük yer tutmaktadır. Böyle olması doğaldır. Çünkü konargöçer hayat tarzı sürdüren, hatta kara kış da dâhil bütün mevsimlerde günlük hayatlarının çoğunu uçsuz bucaksız bozkırda, gökyüzü altında, akarsu kıyılarında geçiren bir toplumun kendini daima doğanın kucağında gibi hissetmesi şaşılacak bir olay değildir” şeklinde belirtir. Gerçekten tabiatla olağanüstü yakınlık, ondaki olayların derin sırrını anlama yeteneğini geliştirmeye sevk eder. İnsanoğlu yaşamının temeli doğadadır. İnsan ile doğa, bütün sanat eserlerinin temel objesidir. Özellikle lirik şiirlerde doğanın her anı çeşitli yöntemlerle işlenerek, farklı bir karaktere/tipe dönüşür. Buna örnek olarak günümüz genç Kazak şairlerinin birkaçının şiirlerinde Ay ve Yıldız’ın bir kişi (kahraman) seviyesine yükselip betimlendiğini fark edebiliriz. XXI. y.y. şiir dünyası, öncekilerin temelini attıkları yönü daha da geliştirerek, ona yeni bir ivme, yeni bir hız kazandıran genç şairlerin katılımıyla daha da zenginleşmiştir. Lirikizmde insan ile tabiatı kaynaştırmak, eşitleme yöntemiyle betimlemek büyük bir şiirsel araştırmayı gerektirmektedir. Günümüz Kazak şiirlerindeki tabiat lirikizmi yeni bir döneme girmiştir. Tabiatı; bilinç prizması üzerinden insan karakterinin sırrıyla karşılaştırarak betimleme, insanın iyi ve kötü eylemleri aracılığıyla gösterme, bir karakter sıfatıyla işleme günümüzde genç şairler arasında iyi yönde gelişmektedir. Bu makalenin başlıca amacı, bağımsızlık sonrası Kazak şiirinin edebî niteliğini ve tarz-nazım-metin özelliklerini ayrıntılı olarak araştırmaktır. Ayrıca, bağımsızlık yıllarındaki edebî eserlerin özelliklerini ortaya koymak, bazı şairlerin eserlerinin Kazak edebiyatı tarihindeki yerini belirlemektir. Bunun yanı sıra, bağımsızlık yıllarında geleneğe bağlı olarak kaleme alınan eserlerdeki yeniliği ve yeniciliği edebî açıdan tahlil etmek, lirik şiirlerinden hareketle şairlerin sanatını değerlendirmektir.